

TASPI

TABAQUISME AMBIENTAL I SALUT PERINATAL I INFANTIL

Projecte d'intervenció transversal des de tots
els àmbits assistencials i en totes les etapes:

- > PRECONCEPCIÓ
- > EMBARÀS
- > ALLETAMENT
- > INFÀNCIA

2019

*Rosa Mª Casademont i Pou,
Pediatria*

*Marta Chuecos i Molina,
Infermera pediàtrica*

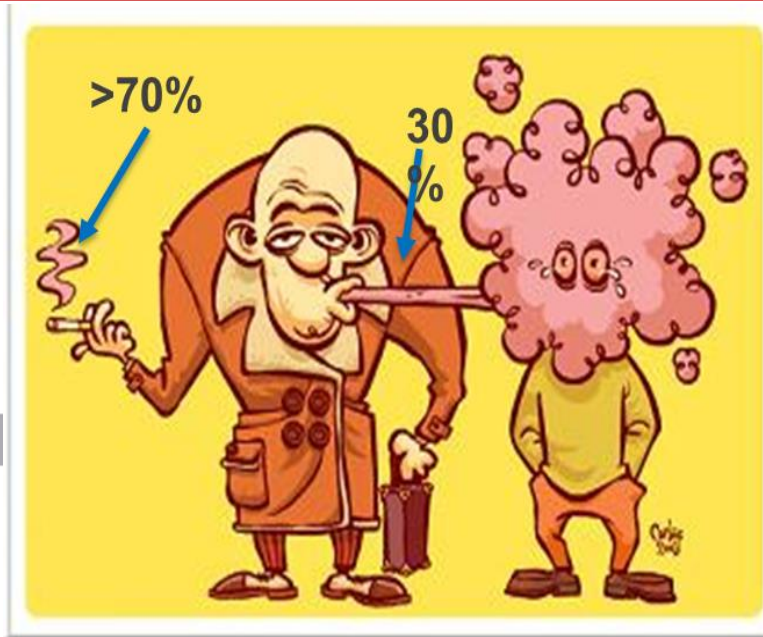
**INFANCIA
SENSE FUM**

 Programa
Atenció Primària
sense fum
www.papsf.cat

Tabaquisme ambiental, de què parlem?

2^a i 3^a ma

Fum de 4^a Ma, no tant conegut encara

Pequeños pero peligrosos

Los cigarrillos pueden parecer indefensos debido a su tamaño, sin embargo, el daño de este producto al ambiente se debe a las cantidades en las que es desechado: **cerca de 10 mil millones de cigarrillos son desechados al ambiente cada día.**

Hace falta un árbol para producir 3000 cigarrillos

El tabaco provoca el 8% de los incendios forestales

Les burilles contenen **PRODUCTES TÒXICS**

Provoquen la mort de peixos i altres animals aquàtics

Generen més de **4.280 m³** de residus tòxics

Tarden **25 anys** a degradar-se

Una burilla contamina més de 10 l d'aigua

Cultivo

- ✓ Cada año se consumen entre 82.5 y 175 millones de metros cúbicos de **madera para la producción del tabaco**, lo que representa entre **1,2 y 2,5 millones de hectáreas** deforestadas
- ✓ La planta del tabaco necesita más **pesticidas que fertilizantes** y estas sustancias terminan en el **agua que contamina a otras plantas y animales**
- ✓ Para que las hojas tomen un color marrón se deben fermentar a 70°C. Hay países que utilizan la **madera de la selva para incinerarlas**: se calculan **5,5 kilos de madera por cada kilo de tabaco curado**

Residuos

- ✓ El humo del tabaco tiene **más de 8.000 sustancias tóxicas** que son liberadas al aire, entre ellas **monóxido de carbono**.
- ✓ Las **colillas no son biodegradables**. Contiene productos tóxicos como amoníaco, cianuro, mercurio y plomo, que se filtran en los ríos y el mar.

www.papsf.cat XI Trobada PAPSf: Taller Impacte ambiental

Impacte de l'exposició en la salut pediàtrica

Taula 1. INCREMENT DE LA MORBIDITAT EN SALUT PERINATAL I INFÀNCIA

EVIDÈNCIA CONCLOENT

Salut sexual masculina

- Danys en l'esperma
- Salut sexual femenina
- Retard en la concepció
- Infertilitat primària i secundària

Embaràs

- Complicacions de la placenta
- Trencament prematur de les membranes
- Retard del creixement intrauterí

Fetus

- Prematuritat
- Baix pes en néixer
- Malformacions congènites orofacials (llavi leporí)
- Mort perinatal

Infants

- Síndrome de la mort sobtada de l'infant
- Tos habitual
- Infeccions respiratòries
- Síntomes respiratoris
- Inducció i exacerbació de l'asma
- Otitis mitjana
- Irritació ocular i nasal
- Sensibilització al·lèrgica
- Desacceleració del creixement dels pulmons

EVIDÈNCIA SUBSTANCIAL

Salut sexual masculina

- Impotència sexual
- Afectació de la qualitat seminal i inducció de danys en l'esperma
- Reducció de la resposta als tractaments de fertilitat

Salut sexual femenina

- Reducció de la resposta als tractaments de fertilitat

Embaràs i lactància

- Embaràs ectòpic
- Avortament espontani
- Menor propensió a lactància materna o temps més reduït

Fetus

- Malformacions congènites del crani i de l'aparell urinari

Infants

- Inici de l'asma infantil
- Sensibilització al·lèrgica
- Tumor cerebral i limfomes
- Leucèmia infantil
- Agreujament dels símptomes en la fibrosi quística

EVIDÈNCIA SUGGESTIVA

Infants

- Càncers infantils en general (mare fumadora)
- Càncer cerebral i limfoma (pare fumador)
- Meningitis
- Iniciació i progressió de malalties cardiovasculars
- Problemes de conducta
- Creixement i desenvolupament deteriorat
- Major absentisme escolar
- Sensibilització al·lèrgica

- Embaràs:

Actiu en 14-38%
(actiu+passiu **40-62%**).

- Segons l'OMS, al voltant del **40% dels nens estan exposats al FAT.**

-El **41% dels nens asmàtics que ingressen són fumadors passius** i presenten major gravetat de la crisi.

(Catalunyapress.cat 13/01/2020).

Grup de treball del Programa Atenció Primària Sense Fum (PAPSF). Tabaquisme ambiental i salut perinatal i infantil. 1st ed. Campillo F, Chuecos M, Ortega G, editors. Barcelona; 2019

Intervenir en l'etapa perinatal

L'exposició al fum ambiental del **tabac** pot iniciar-se **abans de néixer**

Ferran Campillo. 5È Simposi d'actualització tabaquisme SCATT. Girona

MOMENT CLAU, per recomanar evitar exposició activa i passiva

Els nens no poden decidir!!!

Si els **pares no fumen** o abandonen el consum, les possibilitats que els fills fumin són $<10\%$

Intervenir en la primera infància

Els nens **respiren
més aire per minut** i
inhalen més tabac
per kg de pes que un
adult

Intervenir en pediatria

En braços, amb el
nas enganxat a la
roba contaminada
de tabac o
caminant **a**
l'alçada de la
cigarreta

Inmaduresa
anatòmica i
fisiològica;
pitjor detoxificació
i eliminació dels
tòxics del tabac

Intervenir en pediatria

Els fills **imiten els pares**
des dels primers anys de
vida

Ferran Campillo. 5È Simposi d'actualització
tabaquisme SCATT. Girona

Ja teníem molt camí fet ...

Projecte d'intervenció transversal des de tots els àmbits assistencials i en totes les etapes:

> PRECONCEPCIÓ

> EMBARÀS

> POSTPART

> INFÀNCIA

Autoria del Grup de treball del Programa Atenció Primària Sense Fum (PAPSF).

Coordinació

Ferran Campillo, Marta Chuecos i Guadalupe Ortega

Membres Grup de treball

Laura Antón, Mercè Armelles, Óscar Asensio, Montse Ballbè, Rosa M. Casademont, Elena Castellanos, Jose Antonio Castillo, Xavier Continente, M. José López, Encarna López, Edda Marimon, Cristina Rey, Clara Rosàs, Núria Sitjà, Josep M. Suelves i Araceli Valverde.

Objectius del grup de treball

- ❑ L'objectiu principal d'aquest treball és incentivar l'abordatge del tabaquisme en el període de preconcepció, en l'embaràs, la lactància i la pediatria, de manera coordinada i homogènia en totes les etapes.

Per aconseguir aquest objectiu el grup de treball es va plantejar els següents objectius:

- ❑ Consensuar un conjunt mínim de variables imprescindibles sobre tabaquisme i exposició al fum ambiental de tabac (FAT) que caldria recollir en les històries clíniques dels progenitors dels infants.
- ❑ Elaborar un document guia que reculli els conceptes treballats pel grup i que serveixi de referència a tots els professionals de la salut.
- ❑ Potenciar la formació existent i detectar les mancances que puguin haver-hi.
- ❑ Afavorir i potenciar sinergies entre els diferents programes i fomentar el treball transversal.

-
- L'objectiu principal de la intervenció en tabaquisme és la millora de la salut perinatal i infantil mitjançant la reducció de l'exposició al tabac ambiental.**

Per aconseguir aquest objectiu general es marquen els següents objectius específics:

- Sensibilitzar sobre el tabaquisme actiu i passiu.
- Evitar o disminuir l'exposició al fum ambiental.
- Potenciar la lactància materna en mares que fumen.
- Disminuir la prevalença de consum de tabac.
- Prevenir les recaigudes en qui ha deixat de fumar.

Projecte d'intervenció transversal des de tots els àmbits assistencials i en totes les etapes:

> PRECONCEPCIÓ > EMBARÀS > POSTPART > INFÀNCIA

1. ANALITZAR/ESBRINAR (*ask*)

PREGESTACIONAL	GESTACIONAL	POSTPART	PRIMERA INFÀNCIA 0-5 ANYS
<ul style="list-style-type: none"> - Tabaquisme d'ambdós membres de la parella - Exposició de la dona al tabac ambiental 	<ul style="list-style-type: none"> - Tabaquisme d'ambdós membres de la parella - Dependència abans de l'embaràs - Valoració del risc recaiguda - Exposició gestant 	<ul style="list-style-type: none"> - Tabaquisme d'ambdós membres de la parella - Dependència abans de l'embaràs - Valoració del risc de recaiguda - Exposició infant 	<ul style="list-style-type: none"> - Tabaquisme d'ambdós membres de la parella - Valoració del risc de recaiguda postpart - Exposició infant

2. ACONSELLAR (*advise*)

> PREGESTACIÓ > EMBARÀS > POSTPART > PRIMERA INFÀNCIA

- Abandonament tabàquic d'ambdós membres de la parella
- + - Evitar l'exposició al FAT de la gestant i de l'infant

3. AVALUAR (*assess*)

> PREGESTACIÓ > EMBARÀS > POSTPART > PRIMERA INFÀNCIA

- Disposició a deixar de fumar d'ambdós membres de la parella
- Coneixements, creences i actituds sobre el FAT

4. AJUDAR (*assist*)

> PREGESTACIÓ > EMBARÀS > POSTPART > PRIMERA INFÀNCIA

NO DECIDIT/DA	DECIDIT/DA	NO DECIDIT/DA	DECIDIT/DA
- Intervencions motivacionals	- Programa d'ajuda per deixar de fumar	- Intervencions motivacionals	- Consells personalitzats per tal d'evitar l'exposició al FAT

5. ACORDAR (*arrange*)

> PREGESTACIÓ > EMBARÀS > POSTPART > PRIMERA INFÀNCIA

NO DECIDIT/DA	DECIDIT/DA	NO DECIDIT/DA	DECIDIT/DA
- Seguiment oportunista	- Pla de seguiment	- Seguiment oportunista	- Pla de seguiment

Analitzar i Anotar

Aconsellar

Avaluar

Ajudar

Acordar seguiment

Acronim de les 5A de la Guia de pràctica clínica del Public Health Service

10

Detecció de l'exposició ambiental

14

Quantes persones viuen a casa (incloent-hi l'infant)? _____

Quantes d'aquestes persones fumen? _____

Hi ha alguna altra persona que fumi i passi moltes hores al dia amb l'infant?

- Sí No

Quines són aquestes persones que fumen (en relació amb l'infant)?

- Mare
 Pare
 Company/a
 Germà/ana
 Avi Àvia
 Altres, especifiqueu-los _____

QUINS CRITERIS TENIU...

A casa vostra?

- Ningú no pot fumar a l'interior
 Només es pot fumar fora (balcó, terrassa, pati, etc.) i es tanca la porta d'accés
 Només es pot fumar fora (balcó, terrassa, pati, etc.) i no es tanca la porta d'accés
 Es pot fumar en zones limitades (a la finestra, cuina, etc.)
 Es pot fumar a tot arreu

Al cotxe?

- No es pot fumar mai
 Es pot fumar

En dies laborables, fora de casa seva, habitualment en espais tancats?

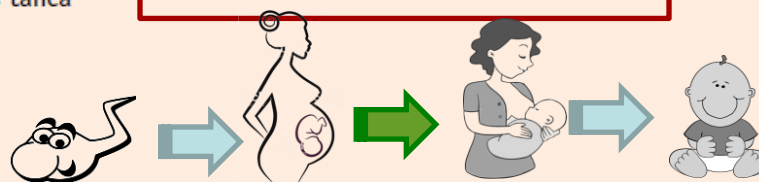
- Mai no estan exposats al fum del tabac
 Estan exposats menys d'una hora al dia al fum del tabac
 Estan exposat més d'una hora al dia al fum del tabac

En dies festius, fora de casa seva, habitualment en espais tancats?

- Mai no estan exposats al fum del tabac
 Estan exposats menys d'una hora al dia al fum del tabac
 Estan exposats més d'una hora al dia al fum del tabac

En general, creuen que el seu fill/a està exposat/da al fum del tabac?

- Sí, molt
 Sí, bastant
 Sí, una mica
 No, en absolut
 NS/NC

Conclusions

- La infància és un col·lectiu especialment vulnerable al tabac.
- Per la seva rellevància, prevalença i cost- efectivitat, calen intervencions en tabaquisme adreçades a prevenir el FAT en l'etapa perinatal i a la infància.
- TASPI, és un bon model integrador (primària, hospitalària, altres).

Organización
Mundial de la Salud

“PROTEGER a los JÓVENES
de la MANIPULACIÓN de la
INDUSTRIA y PREVENIR el
INICIO al CONSUMO de
TABACO y NICOTINA”

31 de Mayo de 2020
Día Mundial SIN TABACO

Noves línies de treball del grup

□ Formació

- Actualitzar/millorar els cursos que estan actualment en marxa.
- Preparar una formació de formadors presencial per explicar els registres, la intervenció i recomanar els cursos en línia per ampliar formació. Aquesta formació es faria de manera transversal tant en tots els àmbits com en totes les etapes (perinatal i infantil) i a tots els territoris (de manera descentralitzada).

□ Recerca

- Introducció de les variables d'exposició al full pediàtric i al de l'embarassada.
- Proves pilot. Estudis d'eficàcia.

□ Web

- Pròpia o a altres espais (ASPCAT, PAPSF) amb les guies d'infància i embaràs (famílies i professionals)

□ Presentació del treball TASPI en diferents fòrums; AEP, ACI...

La segona infància i L'adolescència

DE TU JO NO VULL RES! _____

L'edat mitjana
d'inici del
consum és als
14,1 anys

ESTUDES 2016/2017. OEDA. DGPNSD. MSSSI

- Al voltant del **90%** de fumadors van començar a ser-ho abans dels **18-20 anys**.

Elements afavoridors per la difusió del nostre treball

- Posada en funcionament de les noves variables d'intervenció en tabaquisme en adults, a l'eCAP (gener de 2020). I a d'altres programaris.

The screenshot shows the eCAP software interface. A dialog box titled 'Valors de factuació' is open, displaying a list of smoking status categories. The categories and their descriptions are:

Valors	Descripció
Fum Oca	Fumador ocasional
Dekant	Està dekant de fumar
Exf Pas	Exfumadors amb ambient de tabac
Exfum	Exfumador sense ambient tabac
Fumador	Fumador diari
Fum Pas	(Fumador passiu) No fumador amb ambient de tabac
No Fum	No fumador sense ambient de tabac

Categories		Definició
No fumadora	No fumador	Persona que mai no ha fumat o no de forma regular.
Exfumadora	Exfumador	Persona que no fuma actualment i que fa més de 12 mesos que és abstinent.
Fumadora	Fumador diari	Persona que fuma actualment de forma diària.
	Fumador ocasionals	Persona que fuma actualment, però no de forma diària.

Altres grups de treball

- Perspectiva d'equitat**
- Impacte mediambiental**
- Noves formes de fumar**
- Comunicació**

.....

Moltes Gràcies

Autoria del Grup de treball del Programa Atenció Primària Sense Fum (PAPSF).

Coordinació

Ferran Campillo, Marta Chuecos i Guadalupe Ortega

Membres Grup de treball

Laura Antón, Mercè Armelles, Óscar Asensio, Montse Ballbè, Rosa M. Casademont, Elena Castellanos, Jose Antonio Castillo, Xavier Continente, M. José López, Encarna López, Edda Marimon, Cristina Rey, Clara Rosàs, Núria Sitjà, Josep M. Suelves i Araceli Valverde.

Correcció lingüística: QUASAR Serveis d'imatge.

Primera edició: abril 2019.

Aquesta guia ha estat editada pel Programa Atenció Primària Sense Fum (PAPSF)
Iniciativa promoguda des del 2002 per la CAMFIC, l'AIFICC i l'ASPCAT
Està disponible a www.papsf.cat

Decàleg Infància Sense Fum

Cuidat i Protegeix-los

1.

El tabac és la primera causa de mort evitable. *L'exposició al fum del tabac és un gran risc per a la salut, sobretot quan s'inicia en la infància.*

2.

L'embaràs i el tabac són una barreja perillosa. *El fum del tabac afecta els pulmons i el cervell del fill en gestació. Això passa si la mare fuma o si viu en un ambient de fum.*

3.

Els nens són especialment vulnerables al fum del tabac perquè s'estan desenvolupant i perquè estan més temps exposats a casa.

4.

Els fills de fumadors tenen més infeccions respiratòries. Els que pateixen asma el controlen pitjor. I tenen més risc de malalties del cor i de les artèries.

5.

El fum del tabac segueix en l'ambient, tot i que es ventili. Passa d'una habitació a l'altra. Es fica per tots els racons. *Que casa teva i el teu balcó siguin un lloc lliure de fum!*

6.

Dins el cotxe no s'ha de fumar. *El risc es multiplica per 20.*

7.

Els nens aprenen de l'exemple dels seus pares. Si fumes és difícil que entenguin que fumar no és bo per a la salut. Els fills de fumadors, quan son grans, fumen més que els altres. *Si tu fumes, ells fumen.*

8.

El tabac enganxa ràpid. L'edat mitjana d'inici en el consum és als 14 anys. No et deixis enganyar. *Esperem que la teva generació acabi amb el tabac!*

9.

Les cigaretes electròniques no serveixen per a deixar de fumar. Són una forma d'atrapar els joves i tenen efectes perjudicials.

10.

Deixar de fumar és possible. Si no pots sense ajuda, ves al teu centre de salut. *Milloraràs la teua salut i serà un gran regal per a tu i per la teua família.*

